

ДИСКУРС В СУСПІЛЬСТВІ ТА КУЛЬТУРІ

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Цілком очевидно, що зв'язок суспільства з дискурсивними практиками є нерозривним. Одне без іншого просто неможливо уявити. Ще Леві-Строс обґрунтовував взаємозумовленість структур і внутрішньої організації мови системами спорідненості — основою первісного суспільства. Невіддільність конституювання та життєдіяльності суспільства від дискурсу підкреслює природу соціальності як смислового порядку. Саме в дискурсі виникають та складаються сенси, він є своєрідною нервовою системою суспільного життя. Однак саме через тісний та багатовимірний зв'язок суспільних відносин з мовленням складно відстежити та розкрити багатоманітні соціальні ефекти дискурсу. Це й спонукало до чергового звернення до цієї важливої теми.

Ця теоретична спроба заторкує чотири аспекти проблеми. Перший — роль мовлення та дискурсивних практик в генеалогії суспільства і, власне, людини. Другий — дискурс як спосіб витворення та існування історичного зв'язку соціальних форм й часу як соціокультурної величини взагалі. Третій — дискурс як необхідна умова існування соціальних інститутів, особливо в контексті демократичного урядування. Четвертий — особливості дискурсивних практик у глобальній сучасності. Тут виокремлюються два сюжети: дискурс «державної політики» (public policy) та його параметри як необхідна умова продуктивного функціонування сучасної демократичної держави, а також ефект дискурсів в умовах надпотужного інформаційного середовища сучасності, яке саме стає провідною потугою глобальної дійсності у вигляді інфовлади. Останній момент значущий не сам по собі, а як вираження епохальної трансформації історії людської цивілізації, що наразі відбувається — завершення ери виробництва і переорієнтація життєдіяльності людини в найближчій історичній перспективі в режим «турботи про себе», звернення до власної природи та органічної здатності жити, а не до умов існування (зовнішніх благ), що становило пріоритет виробничої цивілізації.

Звісно, ці розвідки є лише своєрідним теоретичним «зондажем» величезного поля взаємодії та взаємозумовленості соціальних форм і відносин з різноманітними дискурсивними практиками. Традиційно теоретичні проекти часопису мають за головне покликання не стільки вичерпно розкрити та повністю охопити певну проблему, скільки привернути до неї дослідницьку увагу та позначити перспективні напрями теоретичних пошуків. Сподіваємось, що і ця спроба матиме продовження в активізації досліджень соціальної ролі та суспільних ефектів дискурсивних практик.